

๔๒

ม โ ห ส ถ บั ณ ทิ ต

ต อ น ที่ ๔

(ยั ก ษ์ จั า แ ล ง)

คนโง่หาปัญญาไม่ได้ ย่อมกล่าวมูสา เพราะเหตุแห่ง
บุคคลอื่น หรือแม่แห่งตน คนโง่นั้นย่อมถูกนินทาในท่ามกลาง
บริษัท แม้ภายหลังเขาก็ต้องไปทุกติ ข้าพระพุทธเจ้าเห็น
ข้อความนี้แล้ว จึงกราบทูลว่า คนมีปัญญาเท่านั้นประเสริฐ
คนโง่ถึงมียศจะประเสริฐอะไร

มหาวิทยาลัยมหิดล ตอนที่ ๔ (ยักษ์จำแลง)

๓๕๘

มนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ล้วนปรารถนาให้โลกมีสันติสุขที่แท้จริง แต่ไม่มีใครรู้ว่า ทำอย่างไรจึงจะพบกับสันติสุขที่แท้จริง จนกระทั่งพระลัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบว่า วิธีการที่จะทำให้โลกเกิดสันติสุขที่แท้จริงนั้น จะต้องให้มนุษย์ทุกคนในโลกได้เข้าถึงสันติสุขภายในก่อน คือ พระรัตนตรัยซึ่งมีอยู่แล้วภายในตัวของมนุษย์ทุกๆ คน เพราะพระรัตนตรัย หรือพระธรรมกายเป็นแหล่งกำเนิดแห่งความสุข แหล่งของสติของปัญญา เมื่อเข้าถึงได้แล้ว มนุษย์จะมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งความคิด คำพูด และการกระทำที่ดีขึ้น บริสุทธิ์ขึ้น จะมีความเมตตากรุณาเกิดขึ้น รู้จักแบ่งปัน และให้อภัยซึ่งกันและกัน เมื่อนั้นสันติสุขที่แท้จริงย่อมจะบังเกิดขึ้นในโลก

มีวาระธรรมภาสิตใน สิริมันทชาดก ความว่า

“คนโง่หาปัญญามีได้ ย่อมกล่าวมุสา เพราะเหตุแห่งบุคคลอื่น หรือแม้แห่งตน คนโง่นั้นย่อมถูกนิทาในท่ามกลางบริษัท แม้ภายหลังเขาก็ต้องไปทุกข์ ข้ำพระพุทธเจ้าเห็นข้อความนี้แล้ว จึงกราบทูลว่า คนมีปัญญาเท่านั้นประเสริฐ คนโง่ถึงมียศจะประเสริฐอะไร”

นี่เป็นถ้อยคำของมหาโศกบัณฑิต ผู้ที่นอกจากจะมีปัญญาเฉลียวฉลาดแล้ว ยังชื่นชมคนที่มียุปัญญาว่า ประเสริฐกว่าคนมี

มหาวิทยาลัยมหิดล ตอนที่ ๔ (ยักษ์จำแลง)

๓๕๕

ทรัพย์แต่ไร้ปัญญา โดยเฉพาะปัญญาที่สามารถสั่งสอนตนให้หลุดพ้นจากการทำบาปอกุศลทั้งปวง แม้บุคคลนั้นจะเกิดในสถานะใด ก็ได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิต คนมีปัญญา นอกจากจะสอนตัวเองได้แล้ว ยังสอนผู้อื่น แนะนำหนทางบุญ หนทางสวรรค์ นิพพานให้คนอื่นได้อีกด้วย เหมือนเรื่องของมโหสถบัณฑิตที่ หลวงพ่อได้นำมาเล่าให้พวกเราทุกคนได้รับฟังกัน

*วันหนึ่ง สตรีผู้หนึ่งอุ้มลูกไปที่สระโบกขรณีของมโหสถ เพื่อล้างหน้า นางได้วางทารกน้อยไว้ที่ริมฝั่ง ส่วนตัวเองเดินลง ไปอาบน้ำล้างหน้า ทันใดนั้น มียักษ์ฉัตตนหนึ่งเห็นเด็กนอนอยู่ จึงอยากจะจับกินเป็นอาหาร นางได้แปลงเป็นหญิงเดินเข้าไป อุ้มทารกขึ้นหยอกเย้าเล่นพอให้เด็กคุ้นเคย เด็กทารกจะได้ไม่ร้องไห้ แล้วรีบอุ้มพาหนีไป มารดาของเด็กเห็นนางยักษ์จำแลง พาลูกตนหนีไป จึงรีบวิ่งขึ้นจากสระน้ำ ไต่กวัดตามไปจนทัน และขอร้องให้ส่งลูกของตนคืนมา แต่นางยักษ์แย้งว่า เด็กทารก เป็นลูกของตน ไม่ใช่ลูกของนาง

มโหสถกุมารได้ยินเสียงหญิงทั้งสองทะเลาะกันก็ไต่ถามว่า “ท่านทั้งสองเป็นผู้หลักผู้ใหญ่แล้ว มาทะเลาะเบาะแว้งกันด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยา

มโหสถบัณฑิตยสถานตอนที่ ๔ (ยักษ์จำแลง)

๓๖๐

เรื่องอะไร” หญิงทั้งสองต่างกล่าวหากันว่า อีกฝ่ายลักขโมยลูกของตัว ต่างยืนยันว่าเป็นแม่ของเด็ก มโหสถฟังความแล้วพิจารณาเห็นหญิงคนหนึ่งมีลักษณะผิดปกติกว่ามนุษย์ธรรมดา คือ มีนัยน์ตาไม่กะพริบและมีสีแดง เมื่อยืนกลางแดดก็ไม่มีเงา จึงรู้ว่านี่คือนางยักษ์จำแลงกายมา แต่เพื่อความกระจำงของคนที่ทั่วไป จึงถามหญิงทั้งสองว่า “ถ้าฉันจะตัดสินให้ จะยอมรับคำวินิจฉัยไหม”

หญิงทั้งคู่ต่างรับว่ายอม และจะตั้งอยู่ในคำวินิจฉัยของมโหสถทุกประการ มโหสถให้คนขีดเส้นที่พื้น ให้เด็กทารกนอนอยู่ระหว่างเส้น แล้วให้นางยักษ์จับข้อมือเด็ก ให้มารดาจับที่ข้อเท้า บอกว่า “ถ้าใครดึงเด็กให้พ้นไปจากเส้นที่ขีดไว้ได้ เด็กก็เป็นลูกของผู้นั้น” หญิงคนหนึ่งดึงด้วยแรงปรารถนาอยากจะเป็นอาหาร ฝ่ายหนึ่งดึงด้วยแรงรักในบุตร เมื่อเด็กถูกชักเย่ออย่างนั้นก็ร้องไห้เสียงดังด้วยความเจ็บปวด เสียงร้องของลูกรักเป็นเสียงที่มีอิทธิพลต่อผู้เป็นมารดา และบีบคั้นหัวใจของมารดาแทบจะแตกสลาย หญิงผู้เป็นแม่กลัวลูกของตนจะเจ็บจึงยอมปล่อยให้นางยักษ์ดึงไปฝ่ายเดียว ส่วนนางนั่งร้องไห้อย่างน่าเวทนา

มโหสถถามมหาชนที่มาประชุมว่า “ธรรมดาจิตใจของหญิงผู้เป็นมารดา กับของหญิงที่ไม่เป็นมารดา ฝ่ายไหนจะมี

มโหสถบัณฑิตตอนที่ ๔ (ยักษ์จำแลง)

๓๖๑

ความสงสาร หรือห่วงไหวไปตามอาการของลูกที่เจ็บปวด” มหาชนได้ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า “ผู้เป็นมารดาเท่านั้น ที่จะรู้สึกอย่างนี้ได้มากกว่าใครๆ เพราะเมื่อคราวลูกอยู่ดีมีสุข ใจมารดาก็แจ่มชื่น คราวลูกเจ็บไข้ได้ทุกข์ ใจมารดาก็พลอยเดือดร้อนไปด้วย นี่เป็นธรรมชาติของผู้เป็นมารดา”

มโหสถจึงสรุปว่า “ถ้าเช่นนั้น ท่านทั้งหลายคงรู้แล้วว่า ฝ่ายหญิงที่ได้เด็กไปนั้นเป็นผู้กล่าวตุ้ เป็นผู้ขโมยเด็ก เขาไม่ใช่มารดาที่แท้จริง” แม้มหาชนพอจะแยกแยะว่า คนไหนเป็นมารดาของเด็ก แต่ยังไม่มั่นใจร้อยเปอร์เซ็นต์ มโหสถจึงชี้ไปที่นางยักษ์นี้ พลาغبอกให้มหาชนรู้ว่า “หญิงคนนี้ไม่ใช่เป็นมนุษย์ แต่เป็นยักษ์ณี จะมาแย่งเด็กไปกินเป็นอาหาร สังเกตได้จากลูกน้อยนตาแดงก่ำแข็งกระด้าง ไม่กะพริบเลย และตัวก็ไม่มีเงา คนอย่างนี้มีที่ไหน มีหน้าซ้ำจิตใจยังผิดมนุษย์อีกด้วย ทารุณโหดร้าย เด็กอ่อนแท้อย่างนี้ นางยังกล้าแย่งชิงไป เด็กจะเจ็บจะร้องอย่างไรก็ไม่สนใจ เพียงขอให้ได้เด็กไปเท่านั้น มนุษย์แท้จะมีจิตใจอย่างนี้มิได้” พลาغب่ถามนางยักษ์ว่า “เจ้าเป็นใครอย่าโกหกเรา”

นางยักษ์รู้ว่า ไม่สามารถปกปิดอัตภาพของตนได้ จึงต้องเปิดเผยความจริง ว่านางเป็นยักษ์ณี กำลังแสวงหาเด็กทารกไปเป็นอาหาร มโหสถกุมารจึงถือโอกาสแนะนำสั่งสอน

มโหสถบัณฑิต ตอน ที่ ๔ (ยักษ์จำแลง)

๓๖๒

โดยอาศัยความเมตตาเป็นเบื้องหน้าว่า “นางยักษ์เอ๋ย เจ้าไม่รู้ตัวหรือว่า ทำไมต้องเกิดมาเป็นยักษ์ นั่นเป็นเพราะผลปาณาติบาตที่ได้กระทำไว้แต่ชาติปางก่อน ชาตินี้เจ้ายังจะมัวมาทำกรรมอันเป็นบาปหยาบซ้ำอีกต่อไปทำไม หากเจ้าไม่ยอมข่มใจตน แล้วเมื่อไรเจ้าจะได้พ้นจากกำเนิดอันต่ำทรามนี้ได้ เจ้าไม่รักตนเองบ้างเลยหรือ”

นางยักษ์ได้ฟังเสียงอันไพเราะที่ประกอบด้วยเมตตา กล่าวสอนธรรม รู้สึกสำนึกผิด ยิ่งคิดก็ยิ่งเกิดความรังเกียจ ในการที่ตนต้องเกิดมาในกำเนิดอันต่ำทรามเช่นนี้ และไม่รู้จะถอนตนออกจากอัฐภาพนี้ได้อย่างไร จึงอัดอั้นตันใจร้องให้คร่ำครวญ มโหสถเห็นอาการของนางยักษ์ดังนั้น ก็รู้ว่านางรู้สึกสำนึกผิดแล้ว จึงได้แสดงธรรมด้วยถ้อยคำอันไพเราะ แนะนำให้นางยักษ์มีสมาทานเบญจศีล และกล่าวย้าให้รักษาศีลยิ่งชีวิต เพราะศีลจะเป็นเครื่องรักษาคัมภีร์ครองตน อีกทั้งจะเป็นเครื่องนำพาชีวิตให้ล่วงพ้นจากอัฐภาพยักษ์ ก้าวไปสู่หนทางสวรรค์ และนิพพานได้ จากนั้นก็ให้นางยักษ์กลับไปยังถิ่นของตน

เมื่อมารดาของทารกน้อยได้ลูกกลับคืนมาก็แสนจะดีใจ พรา่ำพร่ำพันพระคุณของมโหสถในการที่ได้ช่วยลูกน้อยของตนไว้ นางได้กล่าวขอบคุณ แล้วพาบุตรสุดที่รักกลับบ้านไปด้วยความสวัสดิ์

มโหสถบัณฑิตตอนที่ ๔ (ยักษ์จำแลง)

๓๖๓

เมื่อพระเจ้าวิเทโธราชได้ทรงสดับรายงานของอำมาตย์ในเรื่องนี้แล้ว ตรัสปรึกษากับท่านเสนกะว่า “เป็นอย่างไรท่านอาจารย์ พ่อมโหสถมีปรีชาญาณยอดเยี่ยมจริงๆ เธอได้ปฏิบัติกิจอันสำคัญ ให้ชีวิตแก่ลูกน้อยของหญิงนั้นไว้ หากไม่มีพ่อมโหสถแล้ว เด็กนั้นจะไม่พ้นจากเงื้อมมือของนางยักษ์ณีไปได้ว่าในเชิงคติแล้ว เป็นคติที่ไม่มีผู้รู้เห็น ไม่มีใครอยู่ที่นั่นเป็นพยานขณะที่ยักษ์ณีแย่งเด็กมา ถ้าหากมโหสถไม่มีปรีชาจริงๆ แล้ว ก็ยากที่จะวินิจฉัยให้ยุติธรรมได้ นี่เราพร้อมจะรับตัวมโหสถเข้ามาหรือยังละท่านอาจารย์”

แม้อาจารย์เสนกะรู้ว่ามโหสถเป็นบัณฑิต แต่ด้วยจิตที่มีอคติ และตระหนี่ในลาภจึงหาเหตุผลมาตัดทอนพระราชาก็จนได้ มโหสถกุมารจึงเป็นเหมือนเพชรในตม ที่ยังไม่มีโอกาสแสดงปัญญาสนองเบื้องพระยุคลบาทแต่พระราชารามาติดตามในตอนต่อไปว่า มโหสถจะได้มีโอกาสรสแสงแวววาวให้มหาชนได้เห็นอานุภาพอย่างไร ให้มันนั่งสมาธิเจริญภาวนาเป็นประจำ ทำกันไปทุกๆ วันอย่าได้ขาด อย่าได้ท้อถอย หยดให้นิ่งสนิทให้สมบูรณ์ จนเข้าไปถึงแหล่งแห่งปัญญาบริสุทธิ์ภายใน เราจะได้มีปัญญาญาณเหมือนดังบัณฑิตนักปราชญ์ หรือผู้รู้ทั้งหลายกันทุกคน

